

ARBEIDSTID OG ULYKKER

Nasjonal konferanse: Turnus, hviletid og helse - 10. feb 2025

Øystein Vedaa, ph.d./psykolog

Avdelingsdirektør | Helsefremmende arbeid | Folkehelseinstituttet

Forsker | Forskningscenter for søvn, arbeid og helse | Universitetet i Bergen

Tel.: (+47) 97 65 93 26 | E-mail: Oystein.Vedaa@fhi.no

UNIVERSITY
OF BERGEN

SOLKLOKKEN

DEN SOSIALE KLOKKEN

DEN BIOLOGISKE
KLOKKEN

Diverse bilder av store ulykker de siste 50 år

Skiftarbeid og sikkerhet

Risikoen på tvers av ulike skift

Varierer den relative risikoen for uønskede hendelser på tvers av morgen-, ettermiddags- og nattskift (på 8 timerssystem)?

RESULTAT:

- økt risiko på 18,3 % på ettermiddagsskiftet og 30,4 % på nattskiftet, i forhold til dag/morgenskiftet.

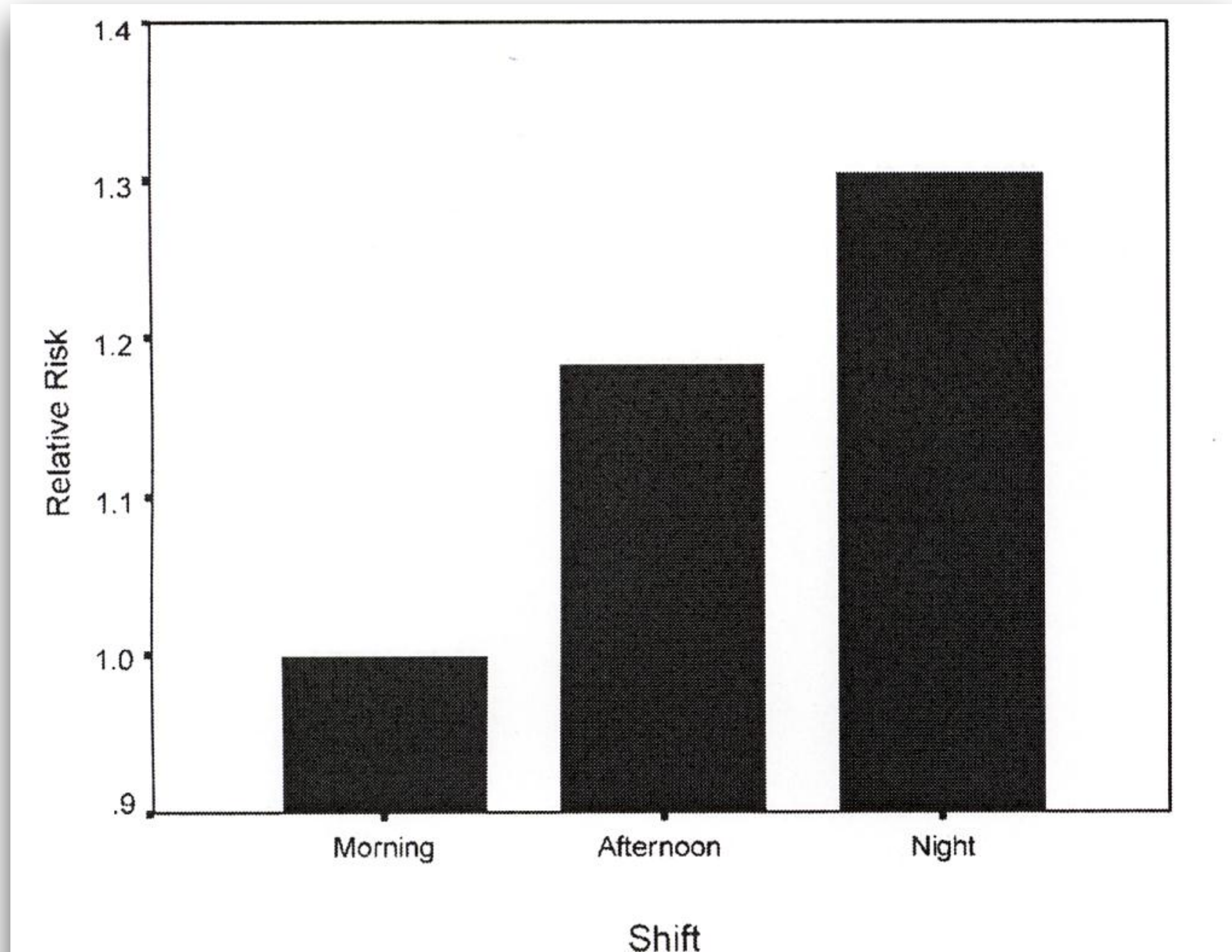

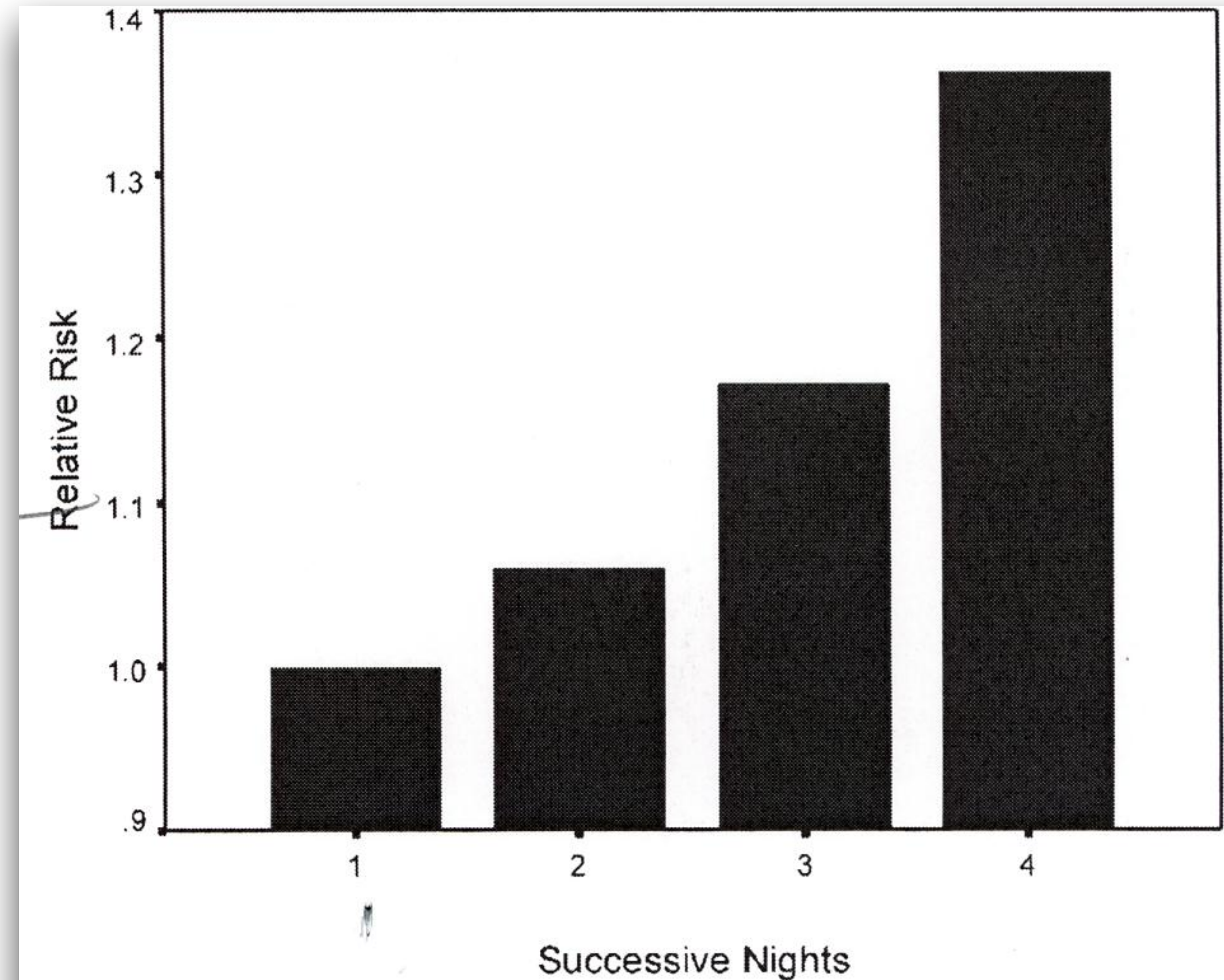
Figure 2. The relative risk across the three shifts.

Skiftarbeid og sikkerhet

Risikoen over suksessive nattskift

RESULTAT:

- Sammenlignet med det første nattskiftet, var den gjennomsnittlige risikoen:
  - ~6 % høyere den andre natten,
  - 17 % høyere den tredje natten, og
  - 36 % høyere den fjerde natten

Figure 4. The relative risk over four successive night shifts.

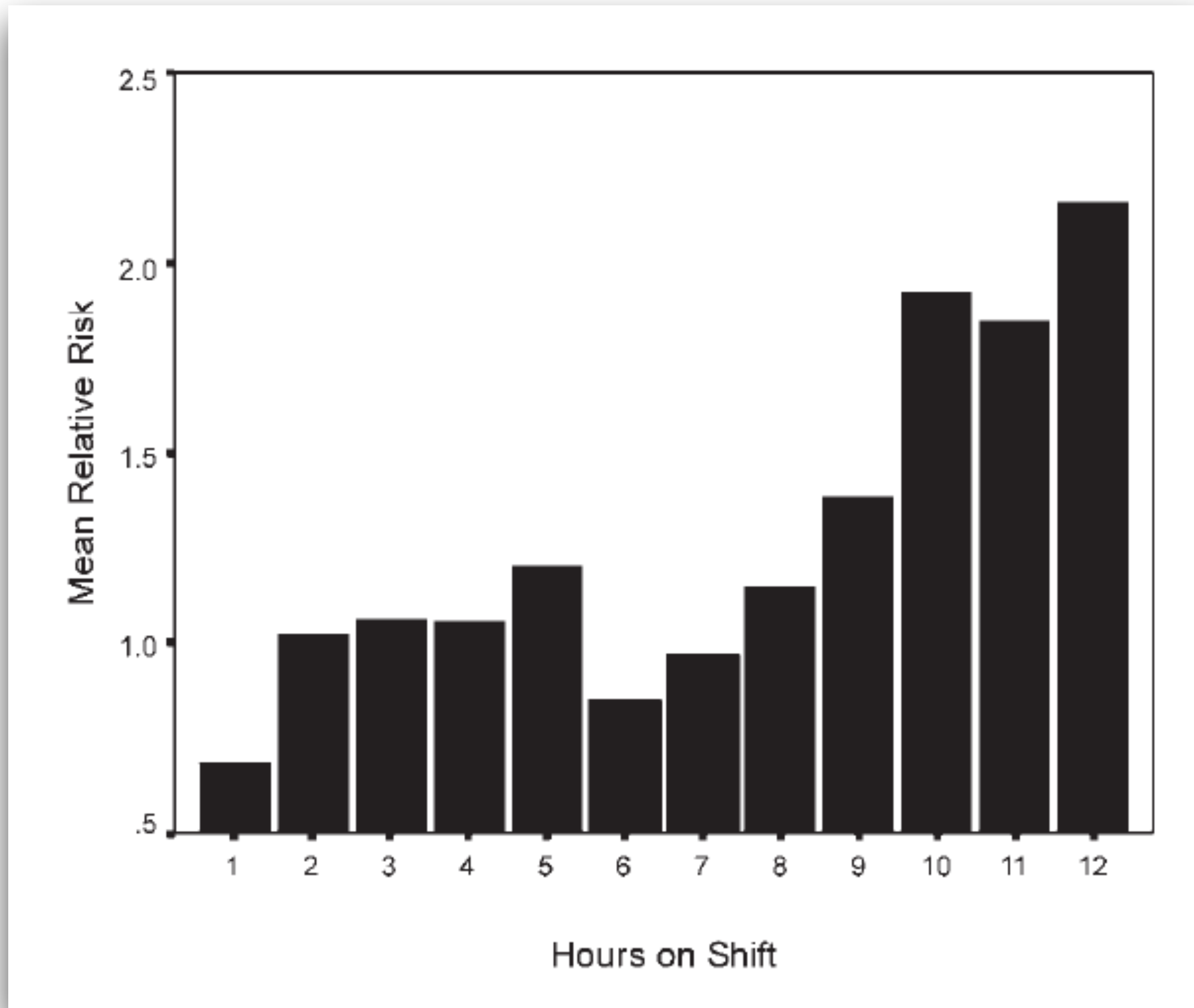
Skiftarbeid og sikkerhet

Risiko på tvers av skift med ulik varighet

- Gjennomsnittlig risiko de første 8 timene ble satt til 1.0, sånn at det var mulig å beregne relative risikoverdier per time for hver studie.

RESULTAT:

- Bortsett fra en noe økt risiko fra andre til femte time, økte risikoen på en tilnærmet eksponentiell måte med antall timer på skiftet, slik at i den tolvte time var det mer enn dobbelt så stor risiko som i løpet av de første 8 timene.

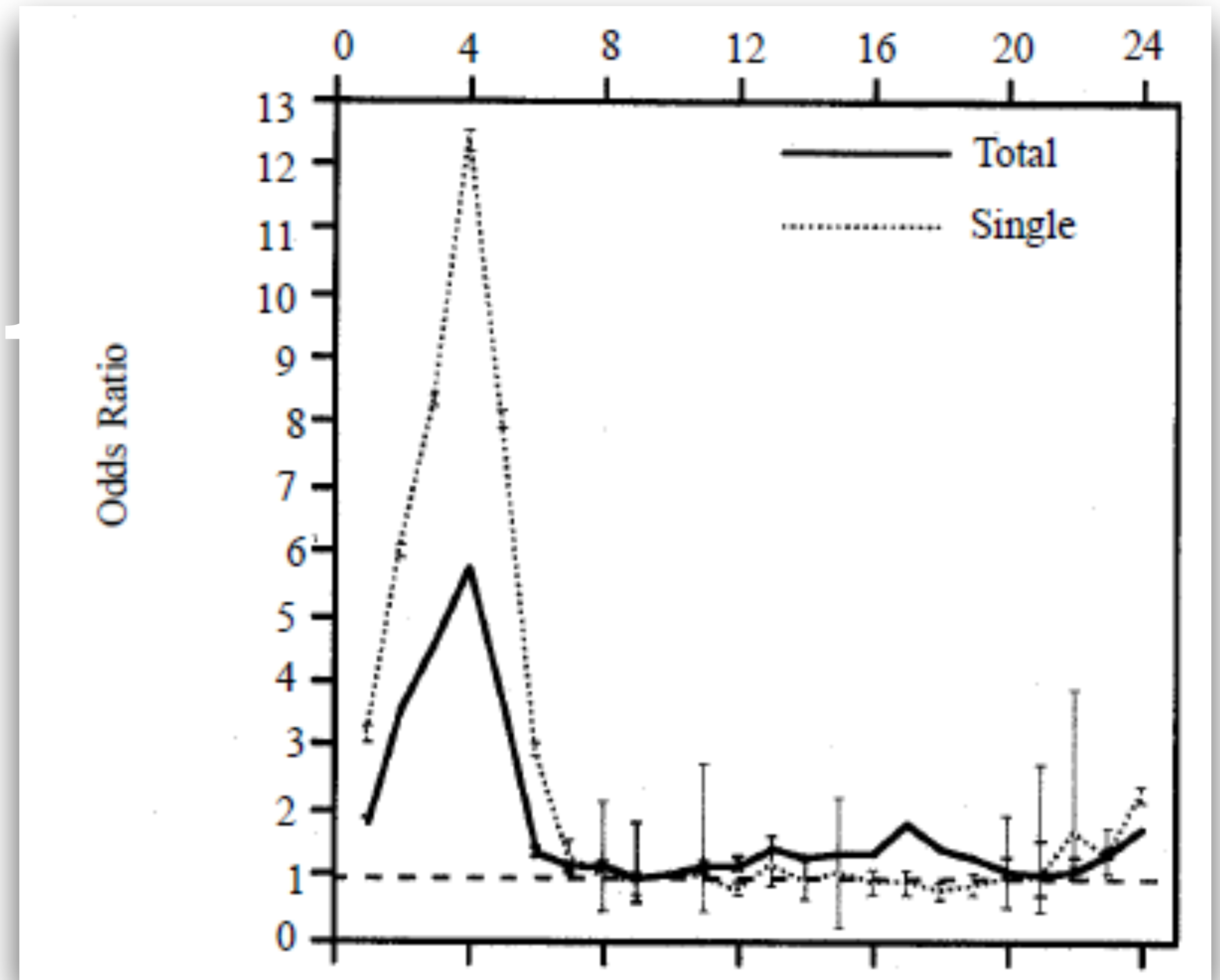
Skiftarbeid og sikkerhet

Risiko for bilulykker

- Data fra ulykkesregister (skade eller død) i Sverige.
- Figuren viser odds ratio (95 % CI) for å være involvert i en bilulykke på forskjellige tider på dagen, der dette resulterer i skade eller død. Referansetiden er 10:00–11:00, med OR=1 (stiplet, horisontal linje).

RESULTAT:

- Den relative risikoen for bilulykke var betydelig forhøyet hele natten, og klokken 04.00 var den femdoblet.

SUSSH-studien

Spørreundersøkelsen om skiftarbeid, søvn og helse hos sykepleiere

2008/09

2009

2011

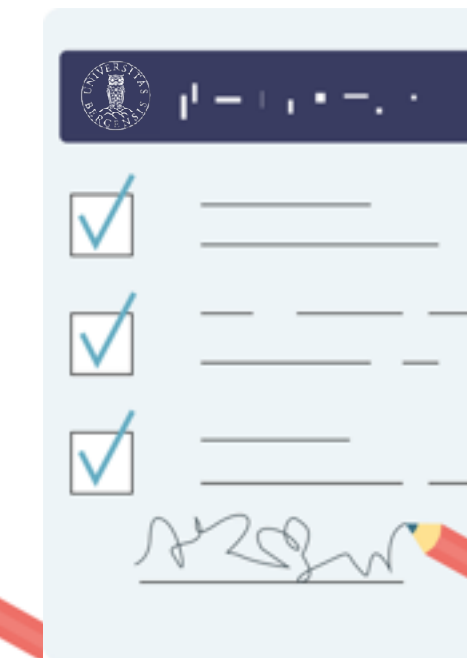
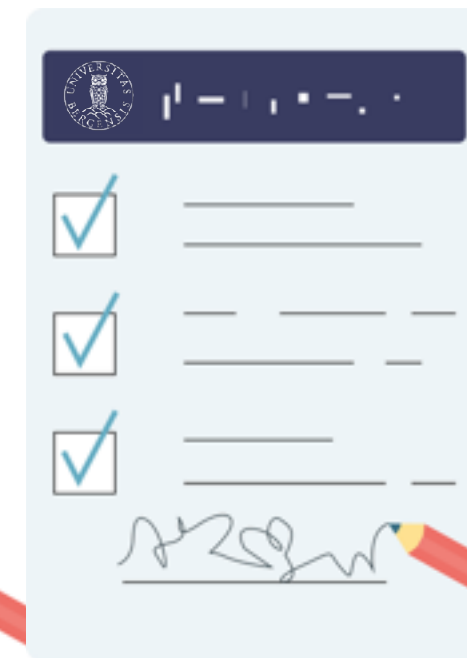
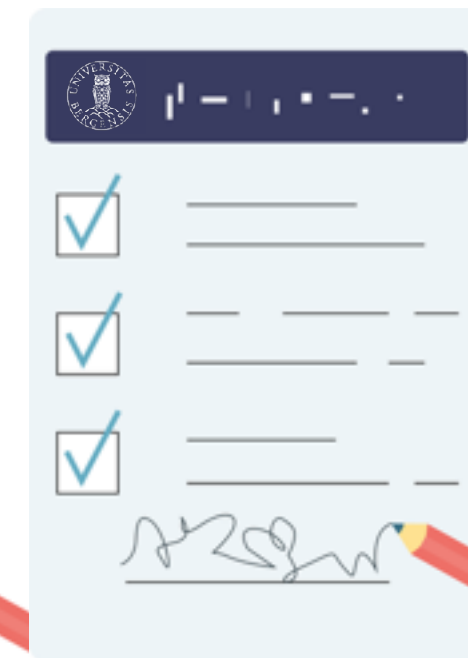
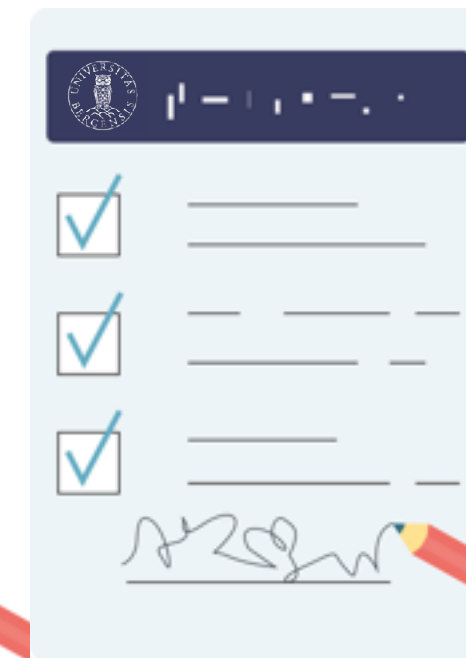
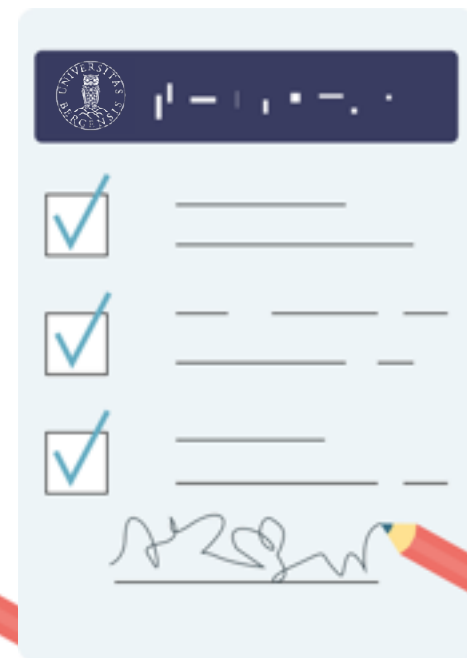
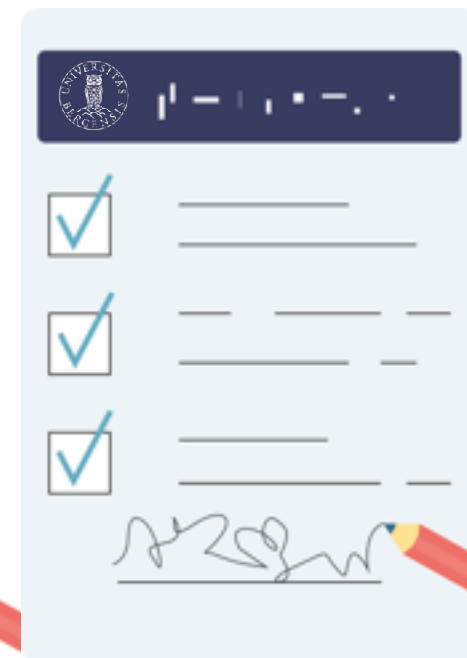
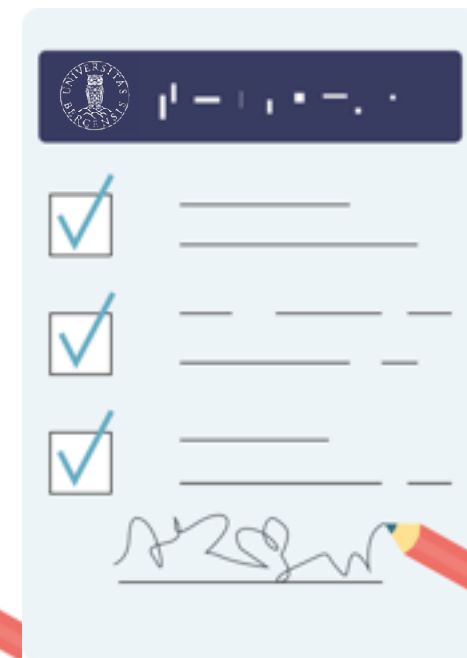
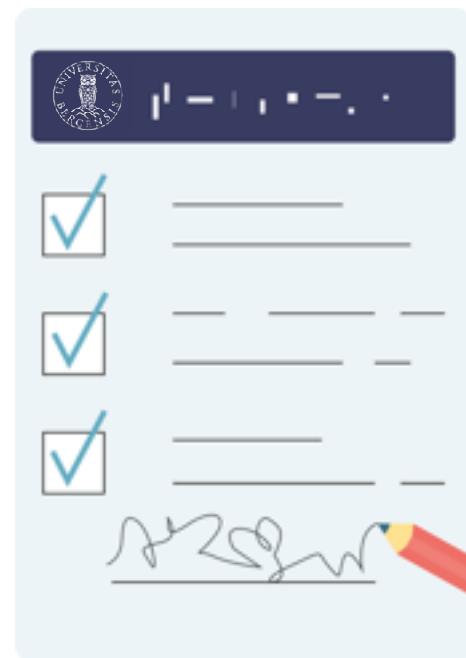
2012

2013

2014

2015

2016

2017

2018

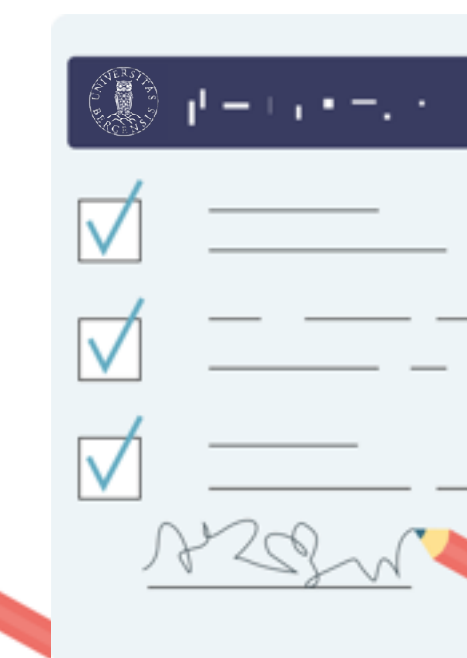
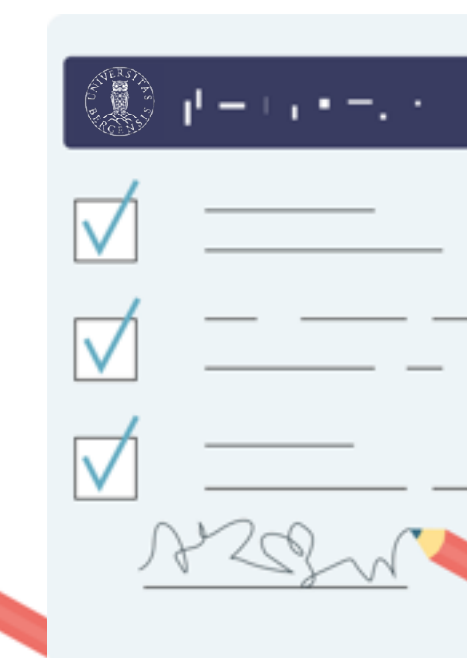
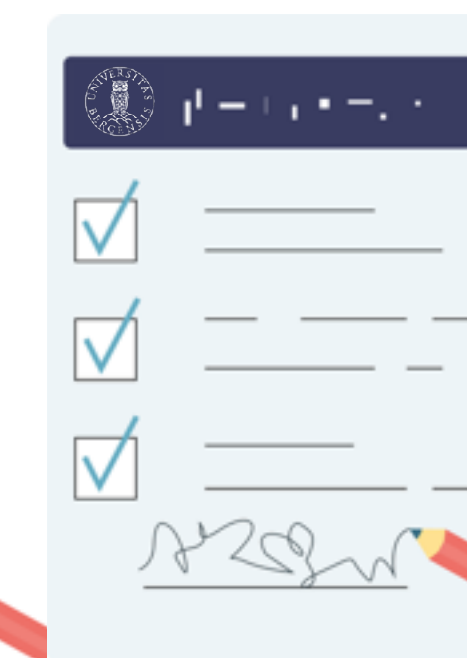
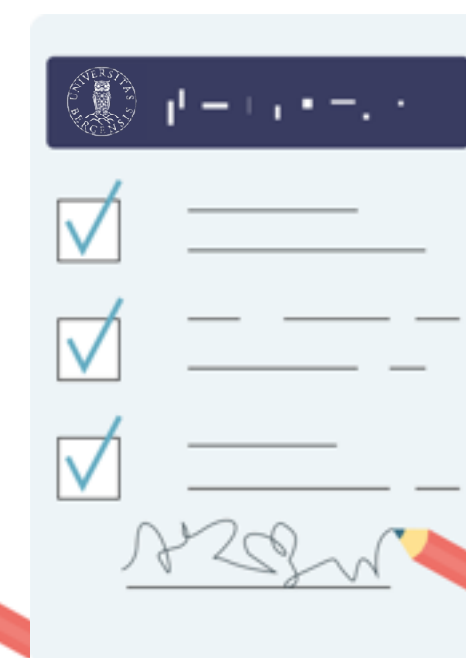
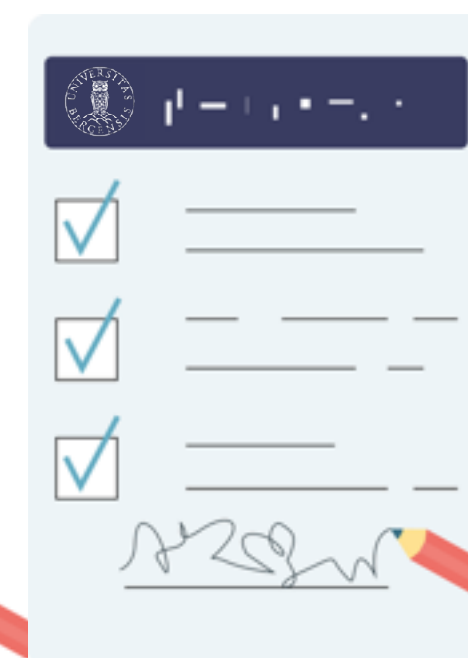
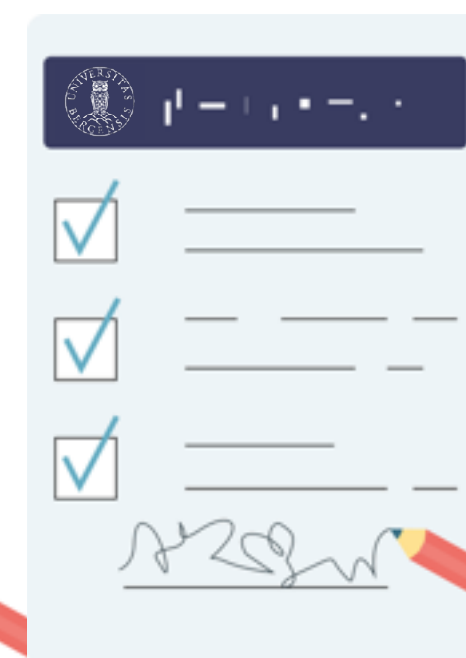
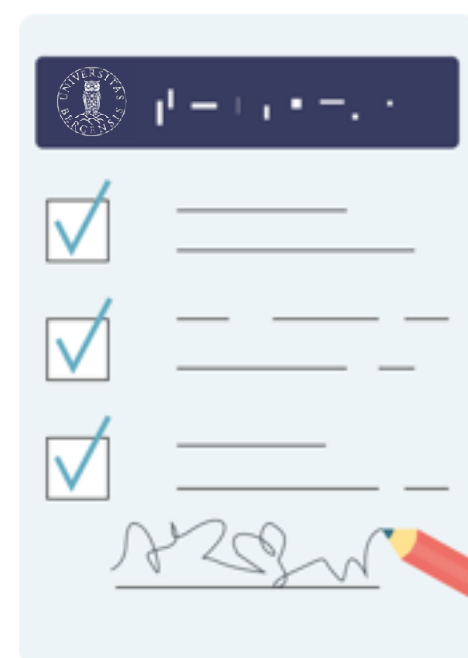
2020

2021

2022

2023

2024

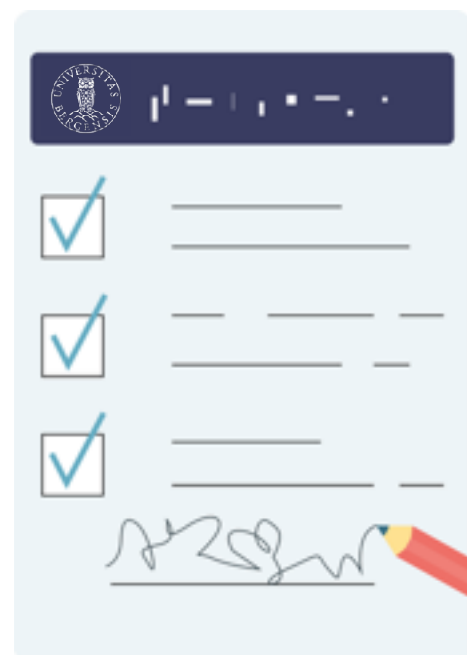

2016

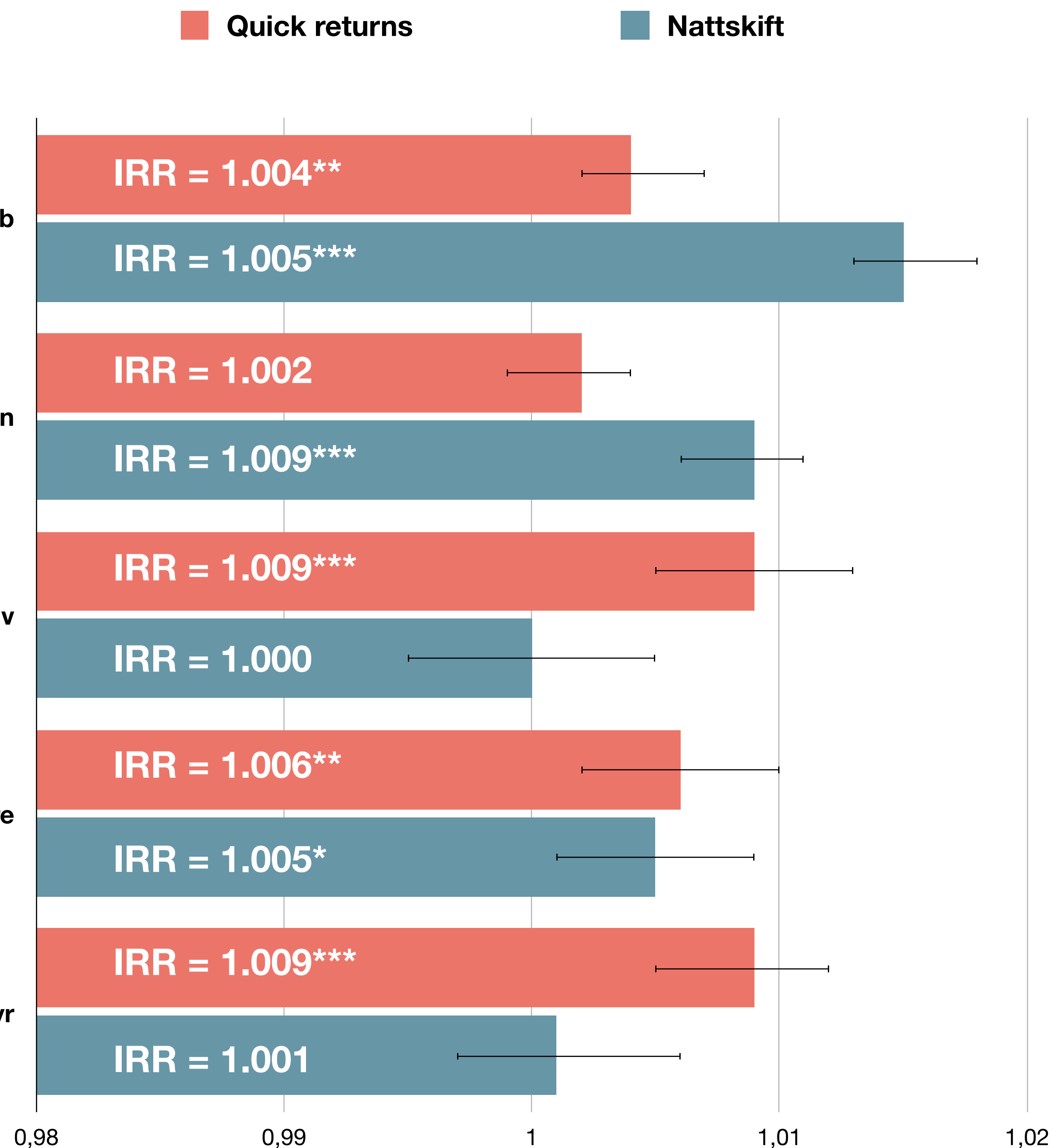
Ulykker

Quick returns, nattskift og uønskede hendelser

- N = 1 784
- Kvinner = 90.9%
- Alder = 40.1 (SD=8.4)
- Antall quick returns det siste året = 28.0 (SD=34.4)
- Antall nattskift det siste året = 19.6 (35.0)

Justert for: eksponering for skiftarbeid (henholdsvis nattskift og quick returns), kjønn, alder, sivil status, barn boende hjemme, and stillingsprosent.

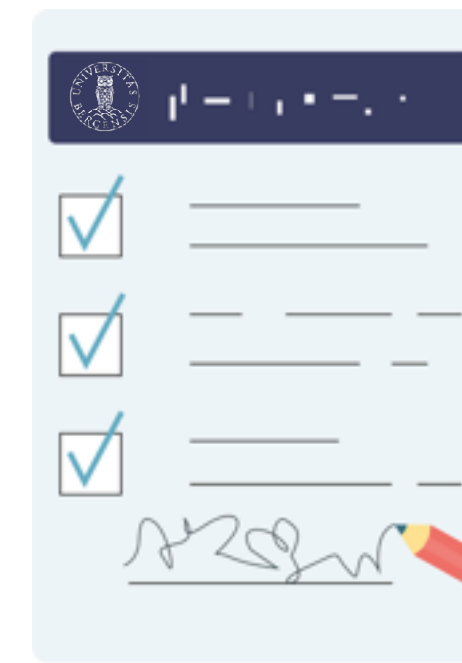

Vedaa, Ø., Harris, A., Erevik, E. K., ... & Pallesen, S. (2019)
 Short rest between shifts (quick returns) and night work is associated with work-related accidents.
International archives of occupational and environmental health, 1-7

Ulykker

Quick returns og
uønskede hendelser

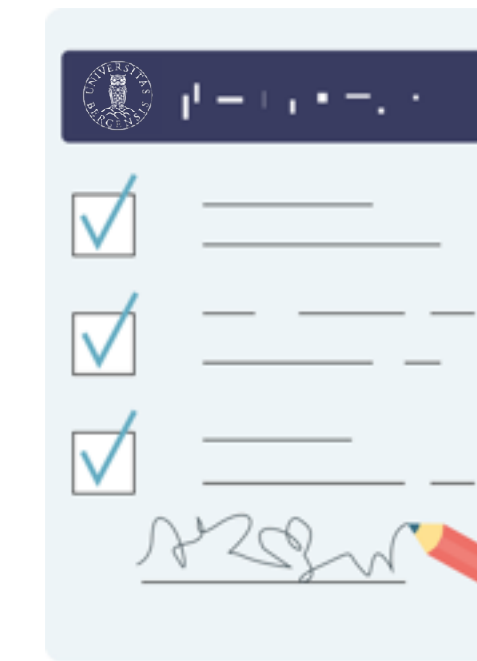
2016

Endringer over tid

2018

Resultat:

- De som hadde et moderat antall quick returns (1-34 / år) i 2016, men som fikk flere quick returns to år etter, hadde høyere risiko for å skade pasienter/andre (IRR 8.49, 95%CI 2.79–25.87) og utstyr på jobb (IRR 2.89, 95% CI 1.13–7.42).
- De som hadde mange quick returns (>34 / år) i 2016, men som hadde færre to år etter, hadde en lavere risiko for å skade seg selv (IRR 0.35, 95% CI 0.16–0.73) og pasienter/andre (IRR 0.27, 95% CI 0.12–0.59).

«Alt handler om søvn!»
-Bjørn Bjorvatn

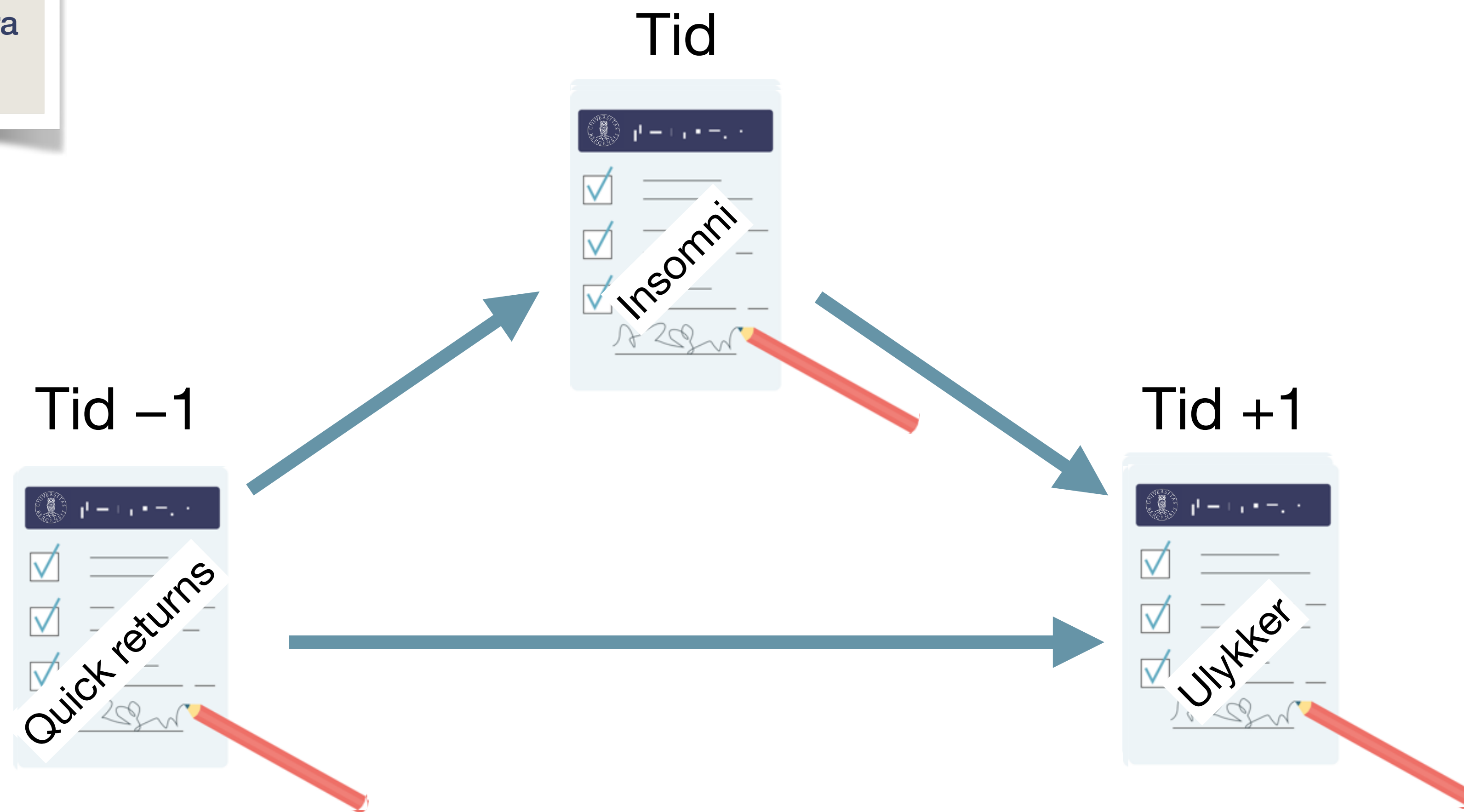
Kan søvnevansker (insomni) forklare sammenhengen mellom quick returns og ulykker?

Ulykker

Kan søvnvansker (insomni) forklare sammenhengen mellom quick returns og ulykker?

Data:
11 864 observasjoner fra
>2 900 deltakere.

Konklusjon:

**Søvn (søvnvansker) forklarer
en god del, men ikke alt....**

Healthcare Workers Well-Being and Safety (WeBeSafe)

Ensuring a Sustainable Workforce in the
Healthcare sector for the 21st Century

Forskningsrådet

The Research Council of Norway

2023-2026

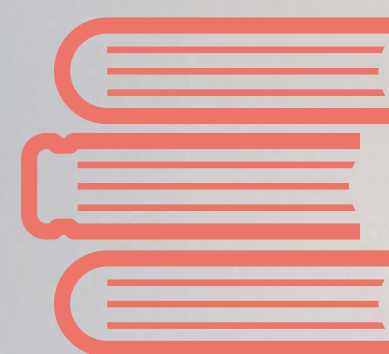
Problemstillinger

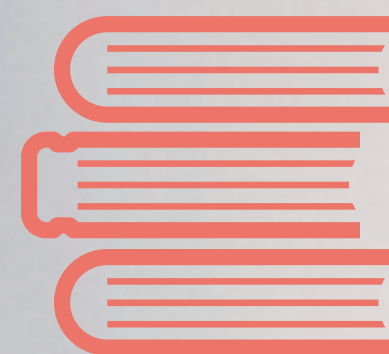
Forskningsrådet

The Research Council of Norway

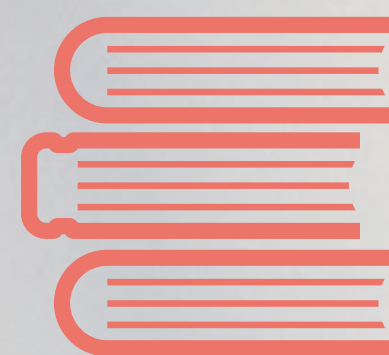
2023-2026

1: Hva er sammenhengen mellom ulike typer skift og uønskede hendelser eller ulykker?

2: Hvordan påvirker økt fleksibilitet i arbeidstid helsearbeideres helse og sikkerhet?

3: Hvordan varierer søvnmønsteret hos helsearbeidere på tvers av ulike skift, og hvordan henger det sammen med uønskede hendelser og ønsket om å bytte jobb?

3: Hvordan varierer søvnmønsteret hos helsearbeidere på tvers av ulike skift, og hvordan henger det sammen med uønskede hendelser og ønsket om å bytte jobb?

SOMNOFY
Everyone deserves a good night of sleep.

Vil du delta i et
forskningsprosjekt?

WeBeSafe:
Helsearbeideres
helse og sikkerhet

Hvordan sover du når du jobber ulike skift?

I dette forskningsprosjektet kan du hver dag se i en app hvor **mye** og hvor **dypt** du har sovet. Målet er å få mer kunnskap om hvordan vi sover når vi jobber turnus, og at dette skal bidra til bedre helse og sikkerhet for turnusarbeidere.

 Oystein.Vedaa@fhi.no

 Bjarte.Kysnes@uib.no

Foto/ill.: www.somnofy.no/www.colourbox.com

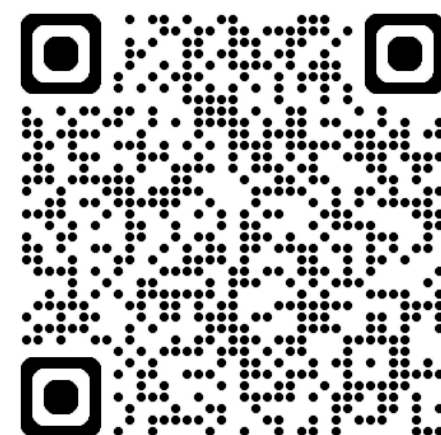
Din deltakelse innebærer å:

- Ha en søvnradar på nattbordet ditt i 2 måneder. Den registrerer søvnen din automatisk når du legger deg.
- Svare på et spørreskjema som tar 20 minutter.

For å kunne delta:

- Må du ha minst 50 % stilling og jobbe to- eller tredelt turnus.

Meld deg på eller les mer
om prosjektet her:

www.uib.no/WeBeSafe

TAKK!